

# Doorbreek de starre grenzen in onze onderwijsstructuur

De nieuwe Vlaamse Regering wil in 2029 een begroting in evenwicht. Om dit te bereiken willen ze binnen het onderwijs daartegen 332 miljoen euro besparen. Hierbij denkt de regering aan minder uitgaven voor het levensbeschouwelijke aanbod in het gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs. Verder willen ze het inschrijvingsgeld voor het volwassenenonderwijs verhogen, wat een bijkomende inkomst genereert van vijftig miljoen euro. Verwonderlijk. Juist een onderwijsniveau dat het slechtst betoelaagd is in vergelijking met de andere onderwijsniveaus. Om het volwassenenonderwijs op peil te brengen van de andere niveaus zou de subsidiëring ervan met vijftig procent moeten stijgen! De Vlaamse Regering heeft blijkbaar geen oog voor de uitdaging van het levenslang leren waaraan het volwassenenonderwijs mee moet helpen om een lerend Vlaanderen te bevorderen. De focus van de besparing ligt voornamelijk op het secundair onderwijs. Hier wil men de groei van dit onderwijsniveau ‘temperen’. Vermoedelijk zullen de minder bevolkte studierichtingen tegen het licht worden gehouden. Bij meervoudig en hetzelfde regionaal aanbod zal de overheid ingrijpen.

Dergelijke bezuinigingen zijn misschien niet te vermijden, maar ze kunnen zeker verzacht worden door te denken in alternatieven in de richting van het doorbreken van de starre grenzen in onze onderwijsstructuur. Misschien is het niet zo bedoeld maar de volgende zinsnede uit het regeerakkoord kan ons op ideeën brengen: ‘We geven scholen meer vrijheid bij de invulling van het pakket aan differentiatie-uren.’ Laat ik daar even verder op ingaan.



Je hebt de strakke grens tussen het basis- en secundair onderwijs waarbij men met het getuigschrift een soort civiel effect toekent op een ogenblik dat heel wat leerlingen een overbrugbare achterstand hebben opgelopen. Ze zouden die in een soepele constellatie tussen basis- en secundair onderwijs kunnen goedmaken. Zeg maar een B-periode, gaande van het vijfde leerjaar tot maximum einde eerste graad secundair onderwijs (zie artikel ‘Pleidooi voor een structurele vervanging van het leerjaar B’).

Je hebt de hardnekkige scheiding tussen algemeen en technisch onderwijs. Concreet kan je daarbij denken dat leerlingen van de derde graad in hun complementair gedeelte lessen volgen in andere onderwijsvormen, in het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en zelfs bij externe instanties. In het beste geval worden deze uren tijdens de schooltijd ingericht. In principe kan het mogelijk zijn dat scholen samenwerken met buitenschoolse organisaties die interessante opleidingen

aanbieden. De lessen moeten dan vermoedelijk buiten de schooluren (tijdens de weekends, avonden of vakantie-dagen) gevolgd worden. Jongeren kunnen er dan voor kiezen om de complementaire uren in te vullen met lessen EHBO bij het Rode Kruis, verkeerslessen om een rijbewijs te halen in een verkeerscentrum, artistieke vakken in het deeltijds kunstonderwijs, animator voor speelpleinen, natuurgidsenopleiding ... Hiermee kunnen scholen beter ingaan op de capaciteiten en interesses van hun leerlingen. Dergelijke microkwalificaties kunnen in een of andere vorm verrekend worden als equivalent aan een bepaald aantal uren complementaire optie.

Dit veronderstelt wel dat we de ‘verkokering’ van ons strak onderwijssysteem doorbreken en hierdoor creëren we verrijking voor de jongeren die in contact komen met andere profielen. Die contacten via keuzevakken, modules of keuzekwalificaties hoeven niet te leiden tot een grote versnippering van ‘hippe’ keuzes. Door er een voldoende stevige inhoud aan te geven kunnen deze alternatieve complementaire uren een microkwalificatie opleveren. Als scholen kiezen voor dergelijke keuze-uren in de derde graad secundair onderwijs, moeten we nagaan of het curriculum hierdoor niet overladen wordt. De opwerping dat het bestaande curriculum al erg vol zit, moet ernstig worden genomen. Scholen opteren dan het best om de grote hoeveelheid transversale competenties te beperken.

Het systematiseren van dergelijke ‘overbruggingen’ zou ook een effect kunnen hebben op het milderen van de ongekwalificeerde uitstroom. Die ligt in Vlaanderen bijzonder hoog en vraagt dringend een efficiënte aanpak. Hierbij kan je ook denken aan een betere afstemming met de arbeidsmarktgerichte opleidingen in het volwassenenonderwijs. Jongeren die een arbeidsmarktgerichte opleiding volgen in het secundair onderwijs zouden na het afronden van een leereenheid, module of unit (een coherent geheel van inhouden, vaardigheden en competenties) met gunstig resultaat een (deel)certificaat behalen. Deze deelcertificaten zouden gelijkaardig zijn aan die in dezelfde studierichting van het volwassenenonderwijs. Indien een leerling het secundair onderwijs verlaat zonder eindkwalificatie (diploma secundair onderwijs met onderwijskwalificatie 3 of 4), dan kan hij perfect aansluiten in het volwassenenonderwijs en zijn traject hier voortzetten en op basis van de reeds behaalde deelkwalificaties of deelcertificaten inschuiven in het aangeboden traject.

In onze rubriek ‘Nieuws uit de onderzoekwereld’ presenteren onderzoekers van de KU Leuven en de VUB een Kader voor leraren in de B-stroom om de OnderwijsEffectiviteit te Maximaliseren (KaBOEM).

Jan 'T Sas valoriseert zijn jarenlange ervaring in het secundair onderwijs in een academisch vervolg van onderzoek en opleiding van leraren. In ‘Academicus aan het woord’ vindt hij het de hoogste tijd om de eenzijdige debatten over de teloorgang van de kennis te nuanceren.

In ‘Onderwijsstructuren in verandering’ pleiten we voor een structurele vervanging van het leerjaar B, omdat in dit concept alsmear meer leerlingen instromen die de vooropgestelde minimumdoelen niet halen. Kunnen we daar geen haalbare en werkbare oplossing voor vinden? In plaats van alsmear de frustraties daaromtrent op een hoop te gooien, doen we een voorstel. De toename van het aantal leerlingen in het leerjaar B baart ons inderdaad zorgen. In dat verband moeten we ook eens kijken naar de bedoelingen en resultaten van de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers. De redactie van *Impuls* vond hiervoor de resultaten van een onderzoek van de inspectie erg relevant. Het onderzoek is al een tijdje geleden gebeurd, maar de problematiek wordt er heel duidelijk in weergegeven.

Elke Struyf is gewoon hoogleraar onderwijswetenschappen en voorzitter van de onafhankelijke Commissie Inclusief Onderwijs. Bij haar moeten we zijn om tekst en uitleg te krijgen omtrent de uitwerking van de visie en het actieplan om tegen 2040 te evolueren naar inclusief onderwijs in Vlaanderen.

In 'Impulsen' lezen we een opiniestuk van Kurt Lecompte waarin hij zich afvraagt waarom de complexiteit van onderwijs niet onder één expertise te vatten valt en Iris Speleers licht toe hoe je met eTwinning internationalisering op school kan verankeren. Tot slot hebben we nog een 'leestip' over onderwijs hybride organiseren. Auteur Mariet Vrancken doet in haar boek een oproep om de starre grenzen in onze onderwijsstructuur te doorbreken. Ze vraagt zich namelijk terecht af of de structuur van ons onderwijs nog altijd de juiste is, of die voldoende antwoorden biedt op de huidige problemen die zich voordoen en op de vele uitdagingen waar onderwijs voor staat.

In 'Beleidswatcher' legt Roger Standaert uit waarom een keurmerk voor leermiddelen geen goed idee is.

Verder willen we u er nog even attent op maken dat er ook blogs complementair met *Impuls* verschijnen.

Veel leesplezier.

■ Willy Brion

Hoofdredacteur *Impuls*